

LUNDS
UNIVERSITET

Likhet inför lagen?

- En analys av domslut rörande dödligt våld i nära relationer.

Av: Kajsa Nylander

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårterminen 2020

Handledare: Patrik Olsson

Examinator: Johan Rosquist

Abstract

The aim of this study was to examine whether or not the Swedish judicial system lives up to the principle of objectivity and equal treatment as stated in the Swedish constitution. The last several years there has been various public state investigations that has shed light on discrimination based on gender within the judicial system. However, despite these findings little further research has been made on the topic. Twenty judgements from the District court alongside with their appeals were examined and analysed in order to study how the courts reason when deciding a verdict for defendants on trial for murdering an intimate partner, and whether or not the defendants gender had an effect on the outcome and the sanction given. The findings showed that female defendants overall tend to receive more lenient treatment and sentences than the male defendants. Based on the number of judgments examined it is difficult to determine if there is a systematic gender bias within the judicial system. There were however noticeable patterns in the examined cases showing that the female defendants were shown more leniency by the court when deciding the verdict even though the female defendant had similar or more aggravating circumstances than the male defendant.

Antal ord: 11 894

Nyckelord: Dödligt våld i nära relationer, Kön, Likhet inför lagen, Objektivitet, Påföljd

Förord

Detta arbete har varit allt annat än en enkel process men samtidigt mycket givande och intressant. Dessutom har det givit mig en möjlighet att fördjupa mig ytterligare inom ett område av rättssociologin, ett ämne som jag brinner för. Detta arbete markerar även slutet för min tid på kandidatprogrammet.

Jag vill först och främst tacka min handledare Patrik Olsson för värdefulla råd under uppsatsskrivandet. Jag vill även rikta ett stort tack till mina nära och kära som stöttat mig genom denna process och som funnits där varje steg på vägen. Er uppmuntran, stöd, peppning och kärlek har varit ovärderlig. Ni vet vilka ni är!

Kajsa Nylander

Maj, 2020.

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1. Syfte & Frågeställningar	3
1.2. Avgränsningar	3
1.3 Begreppsapparat.....	4
1.3.1. Likhet inför lagen	4
1.3.2. Dödligt våld	4
1.3.3. Gärningsperson	5
1.3.4. Brottsoffer	5
1.3.5. Kön	5
2. Bakgrund	5
2.1. Dödligt våld i nära relationer	5
2.2. Offentliga utredningar	6
2.3. Domstolens påföljdsval vid brottmål	7
2.4. Tidigare forskning.....	8
2.4.1. Könsdiskriminering inom domstolsväsendet	8
2.4.2. Likabehandling och objektivitet inom domstolsväsendet	10
2.4.3. Sammanfattning	11
3. Presentation av aktuell lagtext	12
3.1. BrB 3 kap. 1§, Mord	12
3.2. BrB 24 kap. 1§, Nödvärn.....	13
3.3. BrB 24 kap. 4§, Nöd	13
3.4. BrB 24 kap. 6§, Nödvärnsexcess.....	13
3.5. BrB 29 kap. 2§ Försvårande omständigheter	13
3.6. BrB 29 kap. 3§, Förmildrande omständigheter.....	14
4. Teoretiskt ramverk	15
4.1. Det ideala offret och den ideala gärningsmannen.....	15
4.2. Feministisk kritik på rätten	16
4.3. Teoriernas relevans	17
5. Metod	18
5.1. Metod för insamling av data.....	18
5.2. Metod för insamling av domar	18
5.2.1. Insamling.....	18
5.2.2. Urval	19
5.3. Metod för analys av domar	19

5.3.1. Analys.....	19
5.3.2. Kodningsschema	20
5.4. Validitet och reliabilitet.....	20
5.5. Etiska överväganden.....	22
6. Resultat	22
6.1 Domarnas uppbyggnad	22
6.2. Skuldfrågan.....	23
6.2.1. Uppsåt.....	23
6.2.2. Ansvarsfrihet	24
6.2.3. Alkoholpåverkan vid brottstillfället	24
6.3. Påföljd.....	25
6.3.1. Kvinnlig tilltalad	25
6.3.2. Manlig tilltalad	26
6.3.3. Oenig domstol.....	27
6.4. Försvårande och förmildrande omständigheter	27
6.4.1. Försvårande omständigheter	27
6.4.2. Förmildrande omständigheter.....	28
6.5. Jämförelser av domar	29
6.5.1. Dom 4 (tilltalad kvinna) och 19 (tilltalad man).....	29
6.5.2. Dom 2 (tilltalad kvinna) och 11 (tilltalad man).....	30
7. Analys.....	31
8. Diskussion	34
8.1. Frågeställning 1: Hur resonerar domstolarna i Sverige vid val av påföljd rörande dödligt våld i nära relationer?	34
8.2. Frågeställning 2: På vilka sätt går det att påvisa ett mönster att den tilltalades kön har påverkat utfallet?.....	35
8.3. Slutsats.....	36
8.4. Reflektioner kring arbetet.....	37
8.5. Framtida forskning.....	38
Referenslista	39

1. Inledning

I enlighet med Sveriges grundlag skall domstolar beakta allas likhet inför lagen samt bevara och upprätthålla opartiskhet och saklighet i sin verksamhet (SFS 1974:152 1 kap. 9§). Detta innebär att rättsfall som kan likställas skall behandlas på liknande sätt och att domstolarna skall vara sakliga och opartiska i sina bedömningar (SFS 1974:152 1 kap. 9§). En grundprincip i svensk lag är även att alla skall ha samma möjligheter och villkor oavsett kön, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, ålder, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller etnisk tillhörighet. Ingen skall diskrimineras på grund av det som nämnts ovan i enlighet med Diskrimineringslagen (SFS 2008:567 1 kap. 1§). Trots detta förekommer det uppgifter om att dessa lagar inte efterlevs inom domstolsväsendet.

I början av 2018 publicerades resultaten av en enkät där representanter från rättsväsendet besvarade frågor angående en rad olika rättsfrågor. Resultaten visade att nästintill hälften av åklagarna som tillfrågades var av åsikten att könet på den åtalade hade påverkan på hur personen blev behandlad under rättsprocessen. En åsikt som delades av fyra av tio domare. Från enkäten kunde det även utläsas att en stor del av respondenterna ansåg att kvinnor särbehandlas gällande påföljdsval, där kvinnor tilldelades mildare straff än män. (Johansson 2018 s.1).

Liknande resultat konstaterades vid en kartläggning utförd av Åklagarmyndigheten gällande domstolarnas påföljdsval och straffmätning. Kartläggningen visade att det förekommit särbehandling av kvinnor inom domstolsväsendet vid tilldelning av påföljd, där kvinnor tilldelas en så kallad *kvinnorabatt* (Åklagarmyndigheten 2007 s.40). Detta fenomen har även uppmärksamrats i samband med de omskrivna morderna begångna av Carina Frödin, även känd som den *Svarta änkan*, där det faktum att hon var en kvinna ansågs medföra att hon tilldelades en viss rabatt. Carina Frödin tilldelades nämligen endast ett års fängelse för mordförsök på sin dåvarande pojkvän när hon efter ett gräl huggit honom i benet med en kniv, något som ansågs inte skulle skett om det varit en man som utfört brottet (Bråstedt 2018 s.1).

1.1. Syfte & Frågeställningar

Huruvida den svenska domstolen är objektiv och behandlar alla lika i sitt arbete är något som inte har tilldelats särskilt stort utrymme i forskningen. Någon studie som exklusivt studerat likabehandling av kön rörande domar avseende dödligt våld i en nära relation har heller inte hittats. Därför tycks en kunskapslucka ha identifierats. Domstolarna fyller en avgörande funktion i den svenska rättsstaten och är de som upprätthåller och tolkar de rättsliga normerna som existerar i samhället. Detta arbete ämnar därför studera i vilken mån domstolarna lyckas bedriva sitt arbete objektivt och fri från värderingar och om kvinnor och män verkligen är lika inför lagen.

Syftet med arbetet är att undersöka hur svenska domstolar resonerar vid val av påföljd gällande dödligt våld i nära relationer. Syftet är även att analysera huruvida de upprätthåller de krav som existerar gällande objektivitet och likabehandling och slutligen att avgöra huruvida den tilltalades kön påverkar utfallet.

Frågeställningarna för detta arbete blir därför följande:

- ❖ Hur resonerar domstolarna i Sverige vid val av påföljd rörande dödligt våld i nära relationer?
- ❖ På vilka sätt går det att påvisa ett mönster att den tilltalades kön har påverkat utfallet?

Detta arbete anses vara rättssociologiskt relevant då det ämnar studera huruvida domstolen lever upp till kravet på objektivitet och likabehandling som är en byggsten för ett rättssäkert samhälle genom en granskning av tingsrätts- och hovrättsdomar för att sedan med stöd av det teoretiska ramverket som valts försöka förklara varför situationen ser ut som den gör.

1.2. Avgränsningar

Detta arbete begränsas till att beröra svensk lagstiftning och svenska domar som består utav rättsfall där en kvinna eller man mördat sin partner, oavsett civilstånd, i en heterorelation. Dödligt våld i nära relationer innefattar både nuvarande och före detta

par, men för att göra domarna likställda och jämförbara har valet gjorts att endast inkludera domar där parterna befunnit sig i en relation vid brottstillfället. Våld och dödligt våld i nära relationer förekommer även i samkönade relationer men inom utrymmet för detta arbete kommer endast det dödliga våldet som sker i heterosexuella relationer diskuteras. I diskrimineringslagen som nämns ovan förekommer ett flertal personliga egenskaper som skall skyddas, men inom ramen för detta arbete kommer endast könsdiskriminering inom det svenska domstolsväsendet att belysas.

Samtliga domar innefattar rättsfall där mord yrkats av åklagaren och härstammar från tingsrätter och hovrätter från olika delar av Sverige. Detta på grund av att en del domar har överklagats och därför tagits vidare till högre instanser. Rättsbanken, där samtliga domar insamlats, innehar inga domar före år 2000 vilket har lett till att detta arbete endast innefattar domar från år 2000 och framåt. Vid insamling konstaterades det att det förekom betydligt färre domar där en kvinna mördat sin manliga partner och genom insamlingen identifierades endast tio domar som uppfyllde de krav som uppsatts för detta arbete. Att ha samma mängd domar av tilltalade kvinnor och tilltalade män beslutades för att jämförandet av domarna skulle kunna göras på ett så tillfredsställande sätt som möjligt varför totalt 20 tingsrättsdomar samt 19 hovrättsdomar, då alla domar utom en överklagades, samlades in.

1.3 Begreppsapparat

Nedan presenteras begrepp som anses viktiga att klargöra på grund av deras relevans för arbetet.

1.3.1. Likhet inför lagen

Likhet inför lagen är en mänsklig rättighet där samtliga individer enligt svensk grundlag skall ha samma rättigheter och att rättsfall som kan likställas skall behandlas på samma sätt (SFS 1974:152 1 kap. 9§).

1.3.2. Dödligt våld

I juridisk mening innebär dödligt våld uppsåtligt våld mot en annan person som lett till döden och som bedöms som kriminellt av rättsväsendet i enlighet med tredje kapitlet i Brottsbalken (SFS 1962:700 3 kap.). Det dödliga våldet som diskuteras i detta arbete är

det som skett i en nära relation och domarna som används består endast utav rättsfall där mord har yrkats av åklagaren.

1.3.3. Gärningsperson

Trots att begreppet gärningsman används frekvent, inte minst i brottsbalken för att beskriva någon som gjort sig skyldig till ett brott, kommer istället begreppet *gärningsperson* användas inom ramen för detta arbete. Detta val gjordes då det eftersträvades att använda ett könsneutralt begrepp då begreppet gärningsman kan uppfattas som subjektivt och att det associeras specifikt med män. Begreppet kommer emellanåt bytas ut till begreppet *tilltalad* i samband med att domarna presenteras och diskuteras, då det är det begrepp som används inom domstolsväsendet för den individ som ställs inför rätta som misstänkt för ett begånget brott (Sveriges domstolar 2019).

1.3.4. Brottsoffer

Det finns ingen entydig definition av vad som utgör ett brottsoffer. Enligt FN's brottsdeklaration från 1985 är ett brottsoffer en grupp eller en person som åsamkats fysiskt eller psykiskt skada, ekonomisk förlust, känslomässigt lidande eller avsevärd försämring av sina grundläggande rättigheter genom försummelser eller gärningar som strider mot de gällande strafflagarna. (Brottsoffermyndigheten u.å. s.5).

1.3.5. Kön

Kön kommer i detta arbete utgå ifrån personnummer där det endast existerar två kön, man och kvinna, vilket kan identifieras genom personnumret. Den tredje siffran av de fyra sista siffrorna i personnumret är jämnt för kvinnor och ojämnt för män (SFS 1991:481 18§).

2. Bakgrund

2.1. Dödligt våld i nära relationer

Dödligt våld är ett stort problem i dagens samhälle, då det dödliga våldet i Sverige har ökat de senaste åren efter en längre tid av en nedåtgående trend (Brottsförebyggande rådet 2019a s. 6). I Sverige är cirka 90 procent av gärningspersonerna män och ungefär tio procent av gärningspersonerna kvinnor och nästan en fjärdedel av de som dödas i

Sverige, dödas av sin partner (Brottsförebyggande rådet 2012 s.54; Brottsförebyggande rådet 2019b s. 6). Mellan åren 2017 och 2018 kunde en anmärkningsvärd förändring gällande dödligt våld i nära relationer konstateras, då andelen dödligt våld som skett i en nära relation på bara ett år gick från att motsvara 10 procent av det totala dödliga våldet som skett i Sverige till att motsvara 24 procent (Brottsförebyggande rådet 2019b s.6).

2.2. Offentliga utredningar

Sverige bedriver jämställdhetspolitik och anses vara ett av de mest jämställda länderna i världen med en riksdag som prioriterar och sätter jämställdheten i fokus för att sträva efter ett jämställt samhälle (Jämställdhetsmyndigheten u.å. s.1). Trots det ovannämnda har ett flertal offentliga utredningar under de senaste femton åren uppdatat att det finns brister i hur jämställdheten hanteras och efterlevs av domstolsväsendet.

I den statliga offentliga utredningen från 2006 *Är rättvisan rättvis?* granskades förekomsten av diskriminering inom domstolsväsendet. En av undersökningarna i utredningen berörde vad aktörer inom rättsprocessen, närmare bestämt åklagare och advokater, hade för syn på likabehandling inom domstolen. I undersökningen framkom det att alla förutom två av de intervjuade var av åsikten att den tilltalades kön kan ha betydelse och påverka bemötandet i domstolen. Respondenterna ansåg att domstolen generellt var mer förstående och mildare mot kvinnor, där kvinnor tilldelas lindrigare påföljder och mer hänsyn togs till förmildrande omständigheter. Den delade uppfattningen var att domare och nämndemännen ansträngde sig mer för att finna underliggande förklaringar och ursäkter vid kvinnors brottslighet än vid mäns. (du Rées 2006 ss.259-263).

Liknande resultat konstaterades i en kartläggning utförd av Åklagarmyndigheten 2006-2007 om domstolarnas påföljdsval och straffmätning i mål gällande våldsbrott. Granskningen påvisade att det förekommit särbehandling inom domstolsväsendet mellan tilltalade kvinnor och män vid tilldelning av påföljd vid liknande brott där kvinnor tilldelades straffrabatt på grund av deras kön, trots att detta enligt likhets- och objektivitetsprincipen inte borde förekomma. (Åklagarmyndigheten 2007 ss.20-23).

2.3. Domstolens påföljdsval vid brottmål

Brottsbalken (SFS 1962:700) är den ledande straffrättsliga lagen i Sverige som består av tre avdelningar; allmänna bestämmelser, gärningar som konstituerar brott och de påföljder som föreligger. För att upprätthålla ett rättssäkert samhälle krävs att handlingen finns beskriven i lagen för att det ska konstituera ett brott och att det finns stöd i lagen för att kunna utdela straff (SFS 1962:700 1 kap. 1§). För att en handling skall bedömas som brottslig krävs även uppsåt, om det inte uttryckligen anges något annat (SFS 1962:700 1 kap. 2§). Uppsåt innebär att det funnits en avsikt och medvetenhet kring den handling som begåtts och kring den effekt som handlingen skulle medföra, samt att insikten inte hindrat personen från att fullborda gärningen (ibid.). Det finns således tre olika uppsåt som kräver olika nivåer av medvetenhet hos gärningspersonen, nämligen avsiktsuppsåt, insiktsuppsåt samt likgiltighetsuppsåt.

Svensk lagstiftning inkluderar rekvisit gällande förmildrande och försvårande omständigheter som kan leda till att ett kortare respektive längre straff än det som brottet föreskriver tilldelas. Dessa rekvisit presenteras i sin helhet under rubriken *Presentation av aktuell lagtext*. Har den tilltalade agerat under nödvärn, nöd eller nödvärnsexcess kan det även leda till att gärningen inte anses vara ett brott och agerandet rättfärdigas vilket leder till att personen undgår straffansvar (SFS 1962:700 24 kap. 1§, 4§ & 6§).

Vid tilldelning av straff, granskar domstolen den straffskala som existerar för det aktuella brottet och utefter det bestäms straffvärdet (Borgeke & Heidenborg 2016 s.43). Straffvärdet för ett brott är hur allvarligt brottet anses och hur det förhåller sig till liknande rättsfall. Straffvärdet beslutas genom att betrakta den skada, fara eller kränkning gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde insett, motiv eller avsikter som den tilltalade haft samt om gärningen "inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person" (SFS 1962:700 29 kap 1§; Asp & Ulväng 2014 ss.75-76). Domstolens uppgift blir således att fastställa brottets konkreta straffvärde genom att betrakta om det förekommit förmildrande eller försvårande omständigheter i det specifika fallet som eventuellt påverkar straffets längd (Asp & Ulväng 2014 s.74; Borgeke & Heidenborg 2016 ss.44-45).

När straffvärdet har beslutats genomförs en straffmätning där hänsyn tas till straffvärdet, eventuell tidigare brottslighet samt om det existerar billighetskäl som kan leda till att ett lindrigare straff än det som är föreskrivet för brottet bör tilldelas (Borgeke & Heidenborg 2016 ss.45-49; Asp & Ulväng 2014 ss.74-77). Vid bedömning av straffvärde och straffmätning gör domstolen alltid en bedömning utefter det enskilda fallet. De påföljder som existerar i svensk lagstiftning är böter, fängelse, skyddstillsyn, villkorlig dom samt överlämnande till särskild vård (Borgeke & Heidenborg 2016 s.61).

2.4. Tidigare forskning

En systematisk litteraturöversikt av tidigare forskning genomfördes på det valda kunskapsområdet i syfte att få en bredare bild av kunskapsläget och vad som tidigare upptäckts. Fokus i detta arbete har som tidigare nämnts varit att studera det svenska rättssystemet gällande påföljdsval och dess eventuella brister avseende likhet inför lagen när det kommer till den tilltalades kön.

Nedan presenteras ett urval av den forskning som upptäckts och som ansågs relevant för detta arbete i förhållande till frågeställningarna. Databaser som UCI Libraries, Google Scholar samt LubSearch har använts för att rendera relevant litteratur och forskning inom ämnesområdet. Litteraturen innehåller verk som är skrivna både på engelska och svenska och innefattar böcker, avhandlingar och vetenskapliga artiklar.

2.4.1. Könsdiskriminering inom domstolsväsendet

Ett flertal studier har genomförts i Sverige och USA gällande könsdiskriminering inom domstolsväsendet. I dessa studier framkom det att könet på den tilltalade påverkade påföljden, där män i allmänhet tenderade att tilldelas längre fängelsestraff än kvinnor för liknande brott (Rodriguez, Curry & Lee 2006 s.333; Franklin & Fearn 2008 s.287; Ahola, Christianson & Hellström 2009 ss.97-98; Ahola, Christianson & Hellström 2010 s.318; Bontrager, Barrick & Stupi 2013 s.364; Starr 2015 s.154; Steffensmeier, Painter-Davis & Ulmer 2017 s.828). Starr fann bland annat i sin forskning att män i allmänhet tilldelas 63 procent längre fängelsestraff än kvinnor (Starr 2015 s.154).

Könet på domaren eller nämndemännen har även visats ha en påverkan på påföljden, där domare bedömde tilltalade av samma kön som de själva hårdare än tilltalade av det

motsatta könet (Ahola et al. 2010 s.318). Detta fenomen förekom även i en annan studie angående rättspsykiatriska utlåtanden. Studien visade att domare tenderade att bedöma information från rättspsykiatriska utlåtanden om tilltalade av samma kön som dom själva som mer talande om att den tilltalade var psykiskt störd, än för tilltalade av det motsatta könet (Yourstone, Lindholm, Grann & Svenson 2008 ss.276-277). Forskning bedriven i USA har även funnit att tilltalade med kvinnliga brottsoffer behandlas hårdare och mer ogynnsamt än tilltalade där brottsoffret var av manligt kön, något som Christian Diesen även funnit i sin forskning (Mazzella & Feingold 1994 ss.1319-1336; Franklin & Fearn 2008 s.287; Diesen 2005 s.226). Enligt Diesen finns det en beskyddande attityd i lagen och i tillämpningen, där kvinnor betraktas som mer sårbara vilket resulterar i att brott som riktas mot kvinnor tenderar att resultera i strängare straff för den tilltalade (Diesen 2005 s.226).

Brottsförebyggande rådet genomförde 2017 en analys om huruvida Sveriges olika tingsrätter är enhetliga i sitt dömande. Denna analys visade att sannolikheten för att dömas till fängelse är dubbelt så stor om den tilltalade är man jämfört med om den tilltalade är kvinna (Brottsförebyggande rådet 2017 s.25). Dessutom fann analysen att sannolikheten för att dömas till fängelse skiljer sig relativt mycket mellan tingsrätterna i Sverige (ibid). Joakim Jansson fann även detta i sin avhandling, där det visade att sannolikheten att tilldelas ett fängelsestraff för rattfylleri var högre för män än för kvinnor (Jansson 2018 s.159)

Anledningen till varför kvinnor tenderar att behandlas mildare av rättssystemet anses bero på att det existerar könsstereotyper och förutfattade meningar om män och kvinnor som begår brott (Diesen 2005 s.217; Rodriguez et al. 2006 s.320; Kordon & Wetterqvist 2006 s.146; Franklin & Fearn 2008 s.286; Steffensmeier, Painter-Davis & Ulmer 2017 s.830). Diesen menar att det finns en syn att kvinnan i större utsträckning är "ett offer för omständigheterna" vilket resulterar i ett mer förstående bemötande och lindrigare straff (Diesen 2005 s.214). Kordon & Wetterqvist lyfter fram att det existerar förutfattade meningar om kvinnor som mördar, att de endast mördar i självförsvar, medan män i större utsträckning betraktas som aktiva gärningspersoner som bär fullt ansvar för sina handlingar (2006 s.146). Problematiken med detta, menar Kordon & Wetterqvist, är att när en kvinna begår brott placeras hon in i en offerroll oavsett om det är berättigat eller

inte medan en man istället tenderar att placeras som gärningsperson och har svårt att betraktas som offer, även när det är berättigat (2006 ss.8-9).

”Våldsbrott är den typ av brott som är starkast kopplat till män och därför betraktas som synnerligen okvinnligt” (Kordon & Wetterqvist 2006 s. 26). Kordon och Wetterqvist lyfter även fram det faktum att termerna våld och aggressivitet främst förknippas med män vilket har lett till att de definieras utifrån manliga normer (2006 s. 39). Agerar en kvinna aggressivt eller våldsamt försöker domstolen finna bakomliggande orsaker som kan ha lett till beteendet då det betraktas som okvinnligt att begå denna typ av brott (Kordon & Wetterqvist 2006 s.147).

2.4.2. Likabehandling och objektivitet inom domstolsväsendet

Christian Diesen har i sin omfattande forskning gällande likabehandling inom svensk rätt lyft fram att likhet inför lagen, enligt hans mening, är ett ouppnåeligt ideal på grund av rättskipningens komplexitet. Diesen menar att rättskipning är en mycket komplex verksamhet där rättsväsendets uppgift är att jämföra en verklig händelse med en abstrakt lag för att avgöra om den tilltalade gjort sig skyldig till brott (Diesen 2005 s.183).

Moa Bladini har i sin avhandling *I objektivitetens sken* kritiskt granskat objektivitet inom domstolsväsendet (Bladini 2013 s.350). Bladini kritiserar den rådande positivistiska objektiviteten i domstolsväsendet då den eftersträvar att de som dömer skall “se och döma utan att synas” vilket bidrar till att de värderingar som de som dömer besitter göms undan (Bladini 2013 s.377). Bladini menar att alla människor har värderingar och istället för att låtsas som att de inte existerar bör den dömande makten uppmanas till att rannsaka sig själva för att uppmärksamma och synliggöra sina värderingar, allt för att minimera risken att de kommer till uttryck i deras dömande (ibid.). Att tro att tillämpningen av lagen skulle kunna ske på ett värderingsfritt och objektivt sätt är även något som Diesen tar upp. Enligt Diesen är det en orealistisk tanke att tillämpningen av lagen skulle kunna ske på ett värderingsfritt och objektivt sätt, då lagen i sig är byggd på värderingar. Vidare menar Diesen att lagen till och med är utformad som den är för att det skall finnas utrymme för domstolen att tolka och kunna ta hänsyn till omständigheter i det individuella fallet (Diesen 2005 s.183). På grund av detta finns det ett stort utrymme

för felbedömningar varför ingen borde förvånas över att olika värderingar kan komma till uttryck och få oönskade genomslag under rättstillämpningen (ibid.).

Det krävs enligt Diesen, förändringar utanför juridikens påverkan för att få en mer jämställd rättsordning och inte förrän samhället är jämställt, vilket i Diesens mening kräver att män och kvinnor är lika delaktiga och har samma inflytande över normbildningen, bör det finnas några förutsättningar för likhet inför lagen (Diesen 2005 ss.184-185 & 209).

I sin avhandling kritiserar Bladini även själva utformningen och den stil som domar har idag, där fokus läggs på domskälen och redogörelserna från de olika parterna kortas ned till sammanfattningar (Bladini 2013 s.376). Detta anser Bladini som problematiskt då redogörelserna är det som utgör bakgrunden i målen och underlag till det som domstolarna baserar sin bedömning på. Bladini argumenterar vidare för att den rådande domskrivningsstilen försvårar möjligheten för yttre observatörer att granska domarna i sin helhet, då en stor del av det underlag som beslutet grundades på utelämnas (Bladini 2013 s.376).

2.4.3. Sammanfattning

Likabehandling inom rättsväsendet är ett relativt väl studerat forskningsfält där diskrimineringsgrunder som kön, utseende, ålder och etnicitet har studerats för att urskilja om det haft en påverkan på domstolens bedömning och påföljdsval. Sammanfattningsvis kan det konstateras att tidigare forskning gällande objektivitet och likabehandling när det kommer till kön inom det svenska rättsväsendet kan bedömas som aningen begränsad. Majoriteten av den forskning som genomförts och identifierades är utländsk och studerar därmed andra rättssystem än Sverige. Även om andra länders upptäckter gällande brister i likabehandling är relevanta och belyser att det existerar problem gällande jämställdhet inom domstolsväsendet krävs det svensk forskning då normer, värderingar och rättssystem skiljer sig åt mellan olika länder.

Av den forskning som gick att finna i Sverige, fokuserade majoriteten på att studera etnicitet som diskrimineringsgrund eller en kombination av ett flertal diskrimineringsgrunder. Även om en del av litteraturen berörde det rättssociologiska

fältet har ingen studie med rakt igenom rättssociologisk ansats upptäckts. Någon svensk studie som uteslutet studerat likabehandling av kön genom en granskning av existerande domar rörande dödligt våld i en nära relation har heller inte hittats och därför tycks en kunskapslucka ha identifierats som denna rättssociologiska studie kan fylla.

3. Presentation av aktuell lagtext

Nedan presenteras de paragrafer ur Brottsbalken (SFS 1962:700) som anses relevanta för detta arbete. Detta arbete innefattar domar som sträcker sig från 2006 till 2019 och då straffbestämmelserna för mord har reviderats två gånger under denna period kommer samtliga att presenteras nedan. Den gällande lydelsen för mord trädde i kraft den 1 januari 2020 och var därför inte gällande när de insamlade domarna prövades i domstolen och inkluderas därför inte i detta arbete.

3.1. BrB 3 kap. 1§, Mord

I den första lydelsen för mord som varade fram till 1 juli 2009 dömdes den som berövade någon annan livet för mord till fängelse i 10 år eller på livstid (Justitiedepartementet 2009 s.5). År 2009 infördes ett maximum- och ett minimumstraffvärde i straffbestämmelsen för mord i syfte att utvidga straffskalan och enligt denna lydelse skall den som berövar annan livet dömas "för mord till fängelse viss tid, lägst tio och högst arton år, eller på livstid" (Justitiedepartementet 2009 s.5).

2014 skärptes straffbestämmelsen för mord ytterligare med syfte att i större utsträckning se en ökande användning av påföljden livstids fängelse. Livstids fängelse bör enligt den nya lagen utdömas om omständigheterna är att anse som försvårande (Justitiedepartementet 2014 s.4). I denna lydelsen listades utöver de försvårande omständigheterna som finns beskrivna i SFS 1962:700 29 kap. 2§ sådana omständigheter som bör leda till utdelning av livstids fängelse. Dessa omständigheter var;

(...) att brottet har föregåtts av noggrann planering eller har präglats av särskild förslagenhet, att gärningen har varit särskilt hänsynslös genom att den medfört ett svårt lidande för brottsoffret, att brottet har riktat sig mot en närstående och att brottsoffret har befunnit sig i en skyddslös ställning.

3.2. BrB 24 kap. 1§, Nödvärn

Nödvärn beskrivs i BrB 24 kap. 1§ och omfattar ansvarsfrihetsgrunder som ursäktar ett agerande som annars anses som brottsligt (SFS 1962:700). Nödvärn är med andra ord rättigheten att försvara sig själv. För att rätt till nödvärn skall föreligga måste det våld som använts vara likvärdigt det våld som tilldelats, våldet måste vara proportionerligt och nödvändigt för situationen.

3.3. BrB 24 kap. 4§, Nöd

Nöd finns beskrivet i BrB 24 kap. 4§ och är tillämplig när en persons hälsa, egendom, liv eller annat skyddat intresse är i fara. Gärningar som begås i nöd kan endast ses som olagliga om den skada som tillfogats annan eller om omständigheterna är oförsvarliga, med hänsyn till farans natur (SFS 1962:700).

3.4. BrB 24 kap. 6§, Nödvärnsexcess

I BrB 24 kap. 6§ regleras nödvärnsexcess, som kan tillämpas i rättsfall där nöd och nödvärn inte bedöms vara tillämpligt. Om en person använt mer våld än vad nödvärn och nöd omfattar kan den fortfarande undgå ansvar om omständigheterna och situationen gjorde det svårt för personen att behärska sina känslor (SFS 1962:700).

3.5. BrB 29 kap. 2§ Försvårande omständigheter

I BrB 29 kap. 2§ regleras faktorer som kan beaktas som försvårande vid bedömning av ett brotts straffvärde. Det förekommer ett flertal omständigheter som anses som försvårande och särskilt beaktas;

1. om den tilltalade avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått,
2. om den tilltalade visat stor hänsynslöshet,
3. om den tilltalade utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig,
4. om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende,
5. om den tilltalade förmått någon annan att medverka till brottet genom tvång, svek eller missbruk av hans eller hennes egendom, oförstånd eller beroende ställning,

6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering,
7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet,
8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person, eller
9. om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, region, Sametinget eller Europaparlamentet.

(SFS 1962:700 29 kap. 2§).

Det finns ytterligare försvårande omständigheter som kan påverka straffvärdet och resultera i en strängare påföljd vid mord än de som anges ovan, som till exempel om brottet haft ett utdraget händelseförlopp, om gärningen har begåtts i offrets hem, om gärningen har utförts inför ögonen på brottsoffrets barn, om brottet begåtts i syfte att främja annan brottslighet eller om den tilltalade är dömd för tidigare allvarlig brottslighet eller brott mot brottsoffret. (Justitiedepartementet 2009 s.43).

3.6. BrB 29 kap. 3§, Förmildrande omständigheter

Förmildrande omständigheter behandlas i BrB 29 kap. 3§ och finns till domstolens förfogande vid bedömningen av straffvärdet (SFS 1962:700). Vid tilldelning av ett lägre straff på grund av förmildrande omständigheter beaktas:

1. om brottet föranletts av någon annans uppenbart kränkande beteende,
2. om den tilltalade till följd av en allvarlig psykisk störning haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd eller anpassa sitt handlande efter en sådan insikt eller annars till följd av en psykisk störning, sinnesrörelse eller av någon annan orsak haft nedsatt förmåga att kontrollera sitt handlande,
3. om den tilltalades handlande stått i samband med hans eller hennes bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga
4. om brottet föranletts av stark mänsklig medkänsla, eller
5. om gärningen, utan att vara fri från ansvar, är sådan som avses i 24 kap.

Har händelseförloppet varit hastigt kan det även räknas som en förmildrande omständighet (Justitiedepartementet 2009 s.43).

4. Teoretiskt ramverk

4.1. *Det ideala offret och den ideala gärningsmannen*

Det ideala offret utvecklades 1986 av Nils Christie och beskrivs som en teori kring hur specifika faktorer bidrar till att en individ uppfattas som mer utsatt och i särskilt behov av skydd, stöd och rättvisa mot sin gärningsperson och därmed har lättare för att uppnå en legitim offerstatus i samhällets ögon. Christie identifierade fem attribut som föreskriver ett idealt offer. Det första attributet är att offret betraktas som svagt. Vidare skall offret även befinna sig på en plats som den inte kan beskyllas för att befinna sig på och vara upptagen med en syssla eller uppgift som anses "respektabel", som ingen kan finna fel i vid tiden för brottet. Det är även en fördel för en individs offerstatus om gärningspersonen är stor, stark och elak, främst i jämförelse med offret. Avslutningsvis skall offret och gärningspersonen heller inte ha en personlig koppling eller relation till varandra och helst skall gärningspersonen vara helt okänd för offret. Vidare menar Christie att gifta kvinnor inte anses vara *ideala offer* ännu då de känner gärningspersonen, men att de på senare tid närmar sig den statusen mer och mer. (Christie 2001 ss.47-49).

Ytterligare är det viktigt att som offer framgångsrikt lyckas hävda och uppmärksamma sitt eget fall och kräva sin status som ett offer. Lever en person inte upp till de attribut som Christie beskriver, kan det bli svårare att bli sedd som ett offer av samhället. Personen riskerar då att bli tillskriven en mer diffus offerstatus (Christie 2001 s.50). I Christies teori används en gammal kvinna som är på väg hem och blir överfallen av en stor okänd man som exempel på ett idealiskt offer, medan en man som hänger på en bar och blir överfallen av en manlig bekant används som exempel på ett icke-idealiskt offer (ibid. ss.47-48).

Enligt Christie behöver ett idealiskt offer en *idealisk gärningsman* och vice versa. En idealisk gärningsperson skall vara farlig och stor och ha ett övertag gentemot sitt offer,

som han slumpmässigt valt ut. Desto mer främmande gärningspersonen är för offret desto mer stämmer gärningspersonen in på *den ideala gärningsmannen* och desto mer stämmer offret in på *det ideala offret*. (Christie 2001 ss.54-56).

Ju mer idealiskt ett offer är, desto mer idealisk blir gärningsmannen. Ju mer idealisk gärningsmannen är, desto mer idealiskt blir offret.

(Christie, 2001 s. 54).

Med andra ord förutsätter ett idealiskt offer en idealisk gärningsperson och en idealisk gärningsperson förutsätter ett idealiskt offer, och ju mer idealisk den ena är desto mer idealisk blir den andra.

4.2. Feministisk kritik på rätten

Kriminologisk forskning och kriminologiska teorier har genom tiderna dominerats av män och utgått från mannen som standard medan kvinnor och deras brottslighet förblivit relativt osynlig och ostuderad. I takt med den andra vågen av kvinnorörelsen växte den feministiska kriminologin fram där man i betydligt högre utsträckning involverade kvinnor inom kriminologins gränser (Newburn 2013 ss.308-313).

Carol Smart är en viktig aktör inom feministisk kriminologi som har dedikerat större delen av sin karriär till att forska och studera rätten. I sin bok *Law, crime and sexuality* (1995) identifierar Smart tre olika utgångspunkter som finns inom den feministiska kritiken på rätten, som baseras på idén om att rätten är könsinfluerad. Dessa utgångspunkter grundar sig i följande kritiska antaganden; *law is male, law is sexist* och *law as gendered*. Smart ställer sig kritisk till antagandena om att rätten är sexistisk och att rätten är manlig men ställer sig positivt till antagandet om rätten som könsinfluerad och förespråkar själv dess användning.

(...) the idea of it as gendered allows us to think of it in terms of processes which will work in a variety of ways and in which there is no relentless assumption that whatever it does exploits women and serves men.

(Smart 1995 s.190).

Genom detta synsätt menar Smart att det kan argumenteras för att anledningen till att samma tillämpningar får olika effekter för kvinnor och män är på grund av att "de läses genom olika diskurser" (Smart 1995 ss.190-191). Med detta menar Smart att man undviker antagandet om att en åtgärd är skadlig för kvinnor endast på grund av att den tillämpas annorlunda på en kvinna än vad den gör på en man (ibid.).

(...) the idea of "law as gendered" does not require us to have fixed category or empirical referent of Man and Woman. We can now allow for the more fluid notion of a gendered subject position which is not fixed by either biological psychological or social determinants to sex.

(Smart 1995 s.191).

Genom att betrakta rätten som könsinfluerad skapas nya möjligheter att analysera och se hur rätten förespråkar och insisterar på användandet av specifika och fasta könsskillnader. Istället för att ställa frågor om hur rätten kan förbise kön bör vi enligt Smart ställa frågor om hur rätten producerar kön och hur kön fungerar i rätten. Med dessa frågor överges målet om könsneutralitet och istället för att se rätten som ett system som kan agera könsneutralt blir rätten ett system som producerar och reproducerar både könsskillnader och specifika typer av polariserande könsidentiteter. (Smart 1995 ss.191-192).

4.3. Teoriernas relevans

De teoretiska utgångspunkterna ovan valdes då de anses relevanta för att kunna diskutera och förklara varför det eventuellt finns könsdiskriminering inom rättsväsendet. Nils Christies teori är en kriminologisk teori men genom stöd från Carol Smarts kritik mot rätten och frågeställningarna som är rättssociologiska, upprätthåller arbetet fortfarande en tydligt förankrad rättssociologisk ståndpunkt och relevans. Jag reserverar mig för att det finns alternativa tolkningar till det teoretiska ramverket som valts.

En intressant iakttagelse angående Christies teori är att han tydligt könar ett *idealiskt offer* och en *idealisk gärningsman* vilket bidrar till att teorin kan uppfattas som sexistisk och som en ytterligare förstärkning av de fördomar som redan existerar angående män

och kvinnor. Den utgångspunkt som Christie har i sin teori är även något som Smart kritiserar i sin teori då hon anser att ett sådant synsätt är problematiskt.

5. Metod

5.1. Metod för insamling av data

En systematisk litteraturöversikt har genomförts på det valda ämnesområdet för att få en inblick, förståelse samt en mer övergripande bild av den tidigare forskningen som existerar gällande likabehandling och objektivitet inom rättsväsendet (Lindstedt 2019 s.187). De centrala idéerna i forskningsområdet kan belysas med hjälp av en litteraturöversikt samt gynna upptäckten av kunskapsluckor och därmed skapa ett unikt angreppssätt och unika frågeställningar (Lindstedt 2019 s.187; Urinbojev, Wickenberg & Leo 2016 s.529).

Brottsbalken (SFS 1962:700) innehåller även ett flertal lagar som ansågs relevanta för detta arbete som av den anledningen presenteras i sin helhet under rubriken *Presentation av aktuell lagtext*. Domarna, statistiken och all litteratur som används i detta arbete består utav sekundärdata, vilket underlättar insamlingen då det är tidseffektivt jämfört med att producera egen data (Lindstedt 2019 s.224). Sekundärdata är redan offentlig och har därför redan genomgått granskning, men trots detta har litteraturen granskats ytterligare då det alltid är av vikt att själv granska litteraturen för att konstatera att den är trovärdig och har förhållit sig till forskningsetiken (ibid.).

5.2. Metod för insamling av domar

5.2.1. Insamling

Rättsbanken på Info Torg Juridik har använts för att samla in relevanta domar som uppfyller de kriterier som skapats för detta arbete (*se bilaga 1*). Genom sökning på paragrafen för mord (SFS 1962:700 3 kap. 1§), listades alla domar som berör detta brott. Domarna ställdes sedan mot de inkludering- och exkluderingskrav som konstruerats där de domar som inte uppfyllde de förutbestämda kraven sällades bort. Målet var att samla samtliga domar där en kvinna stod tilltalad för dödligt våld i en nära relation för att sedan samla in samma antal domar där en man stod tilltalad. På grund av detta insamlades både

tingsrätts- och hovrättsdomar för att minimera risken av att gå miste om någon dom som fastställts i tingsrätten och därför inte tagits vidare till en högre instans. Både hovrättsdomar och tingsrättsdomar valdes att samlas in för att ta del av hela förloppet av målen och för att kunna jämföra utfallen mellan instanserna. Alla domar förutom en överklagades och prövades i hovrätten vilket resulterade i att totalt 20 tingsrättsdomar och 19 hovrättsdomar samlades in.

5.2.2. Urval

Domarna som inkluderas i detta arbete består utav rättsfall där kvinnor och män står åtalade för att ha mördat en partner i en nära heterosexuell relation. Urvalet är baserat på det faktum att det endast gick att finna tio domar där en kvinna stod som tilltalad och som uppfyllde de inkluderings- och exkluderingskraven som skapats (*se bilaga 1*). Med hänsyn till det insamlades ett likvärdigt antal domar där en man stod som tilltalad för att uppnå samma mängd domar med tilltalade kvinnor som med tilltalade män. Som tidigare nämnts innehåller Rättsbanken inga domar före år 2000 vilket gjorde att domar som prövades tidigare inte inkluderas i detta arbete. Dessutom visade det sig att det inte gick att finna några domar innan 2006 som uppfyllde de inkluderings- och exkluderingskrav som skapats vilket resulterade i att de insamlade domarna är prövade under en tidsram som sträcker sig från 2006 till 2019. Då mord haft tre olika lydelse inom denna tidsram så kommer hänsyn tas till detta och jämförelser mellan domar kommer endast att vara mellan domar som prövats under samma lydelse.

5.3. Metod för analys av domar

5.3.1. Analys

En kvalitativ innehållsanalys har tillämpats som metod för att analysera de insamlade domarna då metoden är lämplig om man syftar till att undersöka en text "där ingenting räknas eller mäts" (Bergström & Boréus 2012 s.50). Genom en innehållsanalys kan texten analyseras för att få fram eventuella dolda ledtrådar eller djupare meningar som är oberoende av författarens avsiktliga åsikter (Denscombe 2016 s.308). Metoden är även den vanligaste metoden när det gäller hanteringen av kvalitativ data (Bryman 2008 s.505). Syftet med en kvalitativ innehållsanalys är att bryta ned en text för att sedan kategorisera den utefter identifierbara kännetecknen, som kan stå till grund för arbetets slutsats (Bryman 2008 s.505; Urinboyev, Wickenberg & Leo 2016 s.529).

Inledningsvis lästes samtliga domar igenom för att få en helhetsbild av materialet. Därefter granskades samtliga domar på djupet för att se vad som framkommit i det individuella rättsfallet. Då detta arbete avser att undersöka hur domstolen resonerar vid val av påföljd lades extra fokus på domskälen. För att studera domstolens förmåga att upprätthålla objektivitet och likabehandling studerades olika företeelser såsom påföljd, uppsåt, förmildrande och försvårande omständigheter för att se huruvida det går att urskilja mönster i urvalet av domar som kan tyda på särbehandling. Det resultat som renderas ur analysen av domarna förväntas, i samband med tillämpningen av de valda teorierna och tidigare forskning, kunna belysa huruvida könet på den tilltalade påverkar utfallet, i vilken utsträckning samt förklara varför situationen ser ut som den gör.

5.3.2. Kodningsschema

Samtliga domar kodades utefter ett förutbestämt kodningsschema. De kodningsenheter som valdes ut presenteras i sin helhet nedanför i bilaga 1. Först i kodningsschemat presenteras fakta om domen där målnummer, kön på den tilltalade, kön på brottsoffret, instans, datum för domslut, åtalspunkter samt relation mellan den tilltalade och brottsoffret. Denna fakta har inkluderats först i kodningsschemat då den anses skapa tydlighet i att domen lever upp till de exkluderings- och inkluderingskrav som valts och då det anses underlätta struktureringen av domarna.

Anledningen till att koderna valdes var att studien syftar till att undersöka hur domstolen resonerar vid val av påföljd och därför anses det intressant att studera vilka faktorer som domstolen beaktar vid val av påföljd. Av den anledningen valdes koderna uppsåt, förmildrande och försvårande omständigheter, nöd, nödvärn eller nödvärnsexcess samt påföljd. Dessa kodningsenheter valdes för att kunna se om det finns likheter och olikheter mellan domarna och för att studera ifall den tilltalades kön påverkat utfallet (*se bilaga 1*).

5.4. Validitet och reliabilitet

Som forskare är det av ytterst vikt att frågor kring studiens reliabilitet och validitet ställs. Validitet och reliabilitet är något som främst förknippas med kvantitativ forskning men som har kommit att användas även inom kvalitativ forskning (Bryman 2008 ss.351-352). Inom kvalitativ forskning har begreppen kvarstått men innebörden har anpassats efter

det faktum att kvalitativ forskning inte ämnar mäta något i samma utsträckning som kvantitativ forskning gör (ibid.).

Reliabilitet innefattar i vilken utsträckning en undersökning kan replikeras och huruvida resultatet skulle förbli detsamma om en annan forskare genomförde studien (Bryman 2008 s.352). Vid kvalitativ forskning ter sig begreppet reliabilitet annorlunda och delas in i extern och intern reliabilitet. Med extern reliabilitet menas i vilken utsträckning en undersökning kan replikeras och huruvida resultatet av en replikering av en annan forskare skulle förbli detsamma (ibid.). Inom kvalitativ forskning kan extern reliabilitet vara ett svåruppfyllt krav, då dessa undersökningar tenderar att vara utförda i en särskild social miljö som kan vara svår att replikera (Bryman 2008 s.352). För att uppnå en hög extern reliabilitet har beslutet tagits att inkludera samtliga domar och dess målnummer i referenslistan för att skapa en bättre förutsättning för en replikering av denna studie.

Domarna är offentliga handlingar som kan begäras ut av alla i samhället och genom att inkludera målnumren och all annan litteratur som använts i detta arbete finns en transparens och en god förutsättning för utomstående att granska den empiri som använts. Användandet av ett kodningsschema skapar även tydlighet och en god överblick av hur materialet har bearbetats vilket ytterligare ökar detta arbetes externa reliabilitet. Med intern reliabilitet syftar Bryman på arbeten där det finns mer än en person i forskarlaget och vikten av att de är överens om hur deras tolkning skall ske (Bryman 2008 s.352). Då detta arbete utförts av en enskild forskare är intern reliabilitet inte tillämbart.

Enligt Bryman syftar validitet på att man studerat och mätt det som avsetts att studera och mäta och att frågeställningarna besvaras (Bryman 2008 s.352). För att uppfylla kravet på validitet har arbetet noggrant avgränsats. Insamlingen av data och val av metod har anpassats till det ämnet som studeras och för att kunna besvara de frågeställningar som arbetet syftar att besvara.

På grund av det begränsade urvalet domar så blir det svårt att dra några generella slutsatser utefter de resultat som utvinns i detta arbete. Det är samtidigt det enda tillgängliga materialet som är av relevans utifrån studiens syfte. Studien anses trots detta

relevant eftersom den kan bidra med slutsatser som kan användas i vidare forskning inom detta ämne.

5.5. Etiska överväganden

Att begära ut domar från tingsrätter och hovrätter i Sverige är i enlighet med offentlighetsprincipen något som alla människor har rätt till, så länge de inte är sekretessbelagda (Lindstedt 2019 s.254). Domar är offentliga handlingar och varje gång en dom begärs ut genomförs en sekretessprövning av domstolen. Trots att ingen av domarna i detta arbete var skyddade av sekretess gjordes valet att all personlig information, förutom könet på den tilltalade och brottsoffret, utelämnas för att upprätthålla konfidentialitet och integriteten av alla berörda parter. (Lindstedt 2019 s.52-54).

6. Resultat

Nedan presenteras de resultat som framkommit vid granskning av de insamlade domarna och som ansågs relevant för att kunna besvara arbetets frågeställningar. I samtliga citat kommer namnet på den tilltalade att ersättas med [T] och namnet på brottsoffret att ersättas med [BO]. Domarna är numrerade 1-20 istället för att använda det fullständiga målnumret för att skapa tydlighet och förenkla för läsaren. Fullständiga målnummer går att finna i referenslistan.

6.1 Domarnas uppbyggnad

Samtliga domar som insamlats i detta arbete från olika tingsrätter och hovrätter i Sverige inleds med ett standardiserat förfarande. På de första sidorna presenteras information om målet som till exempel vilken instans som har dömt, målnumret, datum för dom, vem som är åklagare, vem den tilltalade är, vem/vilka de målsägande är samt vilka ombud som representerar respektive part. Därefter presenteras domslutet för målet där brott som den tilltalade döms/frias från presenteras samt den påföljd och skadestånd som medför.

Vad som framkom av de domar som granskats var att tingsrätter och hovrätter redovisade vad som framkommit under förhandlingen av målet på olika sätt. I en del av

domarna användes rubriker så att det tydligt gick att följa och identifiera vad som berördes under respektive rubrik medan andra domar redogjorde för allt som framkom under rättegången i en enda löpande text. Domarna skiljde sig även betydligt åt i längd och hur detaljerad informationen som presenterades var, då en del domar bestod av sammanfattade texter om vad som framkom under huvudförhandlingen medan andra domar innehöll utförliga redogörelser.

Tingsrätten kommer i domen endast att beskriva de delar av utredningen som tingsrätten anser är avgörande för tingsrättens dom, innefattande utsagor, skriftlig bevisning och ej ifrågasatt utredningsmaterial.

(Dom 2 s.9).

Domstolen väljer således vad som inkluderas i domen enligt vad de anser är av relevans. För att kunna döma någon för mord krävs det bevisning att brottsoffret dött till följd av en annans handling och att det är den tilltalade som utfört handlingen. Inom brottmål ligger bevisbördan på åklagaren och för en fällande dom krävs det "att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till den aktuella gärningen" (Dom 13 s.19). Vid bedömning av påföljd bestäms straffvärdet för det aktuella brottet som sedan mäts genom en straffmätning för att göra en helhetsbedömning av alla omständigheter i det enskilda fallet (Dom 14 s.10). Denna straffmätning sker vid varje påföljdsval men presenteras inte i domarna.

6.2. Skuldfrågan

6.2.1. Uppsåt

Typ av uppsåt	Manlig tilltalad	Kvinnlig tilltalad
Avsiktsuppsåt	9	4
Insiktsuppsåt	0	0
Likgiltighetsuppsåt	1	3
Totalt antal uppsåt:	10	7

De manliga tilltalade ansågs i större utsträckning ha agerat med avsiktsuppsåt än de kvinnliga tilltalade. Nio av de tio tilltalade männen ansågs ha agerat avsiktligt medan

motsvarande siffra för de kvinnliga tilltalade var fyra. Tre av de tillade kvinnorna och en av de tilltalade männen bedömdes ha haft likgiltighetsuppsåt till sin gärning. Tre av de tilltalade kvinnorna inkluderas inte i tabellen då de inte ansågs ha agerat med uppsåt.

6.2.2. Ansvarsfrihet

Nödvärn, nöd, nödvärnsexcess	Dom 6	Dom 7	Dom 10	Dom 13	Dom 14	Dom 18
Nödvärnsinvändning	X	X	X	X	X	X
Ansågs ha rätt till nödvärn, nöd, nödvärnsexcess		X				

Samma antal tilltalade män som tilltalade kvinnor hävdade att de agerat under nödvärn. Nödvärnsinvändningarna bedömdes som obefogade och icke trovärdiga i samtliga fall förutom ett, där en av de tilltalade kvinnorna frikändes (Dom 7 s.16).

I dom 1 beslutade dock tingsrätten att själva pröva om den tilltalade agerat under nödvärn trots att hon själv inte hade åberopat det i sitt försvar. Detta återfanns inte i någon av de andra domarna.

[T] har inte gjort gällande nödvärn. Hon har å andra sidan uppgett att hon inte minns händelsen varför tingsrätten ändå finner anledningen att pröva om nödvärn kan anses ha förelegat.

(Dom 1 s.33).

6.2.3. Alkoholpåverkan vid brottstillfället

Gällande den tilltalades alkoholpåverkan vid brottstillfället och dess påverkan på domstolens bedömning om gärningens uppsåt återfanns följande i en av domarna med en kvinnlig tilltalad;

Speciellt besvärande är det senare uttalandet som tyder på aggressivitet trots att hon visste att [BO] var allvarligt skadad och kanske död, d.v.s. vid en tidpunkt då hon borde ha kunnat besinna sig. Samtidigt har uttalandena skett när hon varit starkt alkoholpåverkad. Därmed begränsas slutsatserna som går att dra huruvida uttalandena avspeglar någon verklig vilja att döda [BO] eller är mer oöverbägda yttranden under alkoholpåverkan.

(Dom 1 s.34).

I samband med att uppsåtet för gärningen diskuteras gällande en manlig tilltalad lät istället tingsrättens resonemang som följer;

De nu angivna omständigheterna medför att tingsrätten inte finner något rimligt tvivel om att [T] var fullt medveten om sitt agerande och att han hade för avsikt att döda [BO]. Att han vid tillfället var påverkad av alkohol föranleder inte någon annan bedömning.

(Dom 19 s.8).

6.3. Påföljd

6.3.1. Kvinnlig tilltalad

Dom #	Rubricering Tingsrätten	Påföljd Tingsrätten	Rubricering Hovrätten	Påföljd Hovrätten
1	Mord	Fängelse 10 år	Mord	Fängelse 10 år
2	Mord, grov stöld & två fall av stöld	Fängelse 16 år	Mord, grov stöld & tre fall av stöld	Fängelse 18 år
3	Mord	Fängelse 16 år	Mord	Fängelse 14 år
4	Mord	Fängelse 16 år	N/A	N/A
5	Åtalet ogillas	Frikänns	Grovt vållande till annans död	Fängelse 2 år & 6 månader
6	Mord	Fängelse 15 år	Mord	Fängelse 14 år
7	Åtalet ogillas	Frikänns	Åtalet ogillas	Frikänns
8	Mord	Fängelse 10 år	Grov misshandel & vållande till annans död	Fängelse 4 år
9	Mord, olaga hot & hemfridsbrott	Fängelse 10 år	Mord, olaga hot & hemfridsbrott	Fängelse 10 år
10	Mord	Fängelse 10 år	Dråp	Fängelse 8 år

Samtliga domar överklagades ursprungligen till hovrätten men ett överklagande återkallades och tingsrättens dom stod därmed fast. Av de tio tingsrättsdomarna frikändes två tilltalade medan resterande dömdes för mord. Av de nio rättsfallen som överklagades till hovrätten fastställdes tingsrättens dom i tre fall och i resterande mål ändrades tingsrättens dom av hovrätten där skärpt straff tilldelades i två fall och resterande fyra tilldelades lindrigare påföljder av hovrätten.

Sammantaget dömdes åtta av de kvinnliga tilltalade för mord i tingsrätten, men i slutändan dömdes endast sex tilltalade för mord av hovrätten. Resterande dömdes för grov misshandel och vållande till annans död, dråp och grov vållande till annans död. Ingen av kvinnorna som åtalades för mord dömdes till livstids fängelse av tingsrätten eller hovrätten. Det längsta straffet som utdelades var 18 år och det kortaste straffet var två år och sex månader.

6.3.2. Manlig tilltalad

Dom #	Rubricering Tingsrätten	Påföljd Tingsrätten	Rubricering Hovrätten	Påföljd Hovrätten
11	Mord	Livstids Fängelse	Mord	Livstids Fängelse
12	Mord	Livstids Fängelse	Mord	Livstids Fängelse
13	Mord	Fängelse 15 år & 10 månader	Mord	Fängelse 16 år
14	Mord, olaga tvång, sju fall av misshandel och åtta fall av olaga hot	Livstids Fängelse	Mord, olaga tvång, sex fall av misshandel & tre fall av olaga hot	Livstids Fängelse
15	Mord & sex fall av misshandel	Fängelse 18 år	Mord & sex fall av misshandel	Fängelse 18 år
16	Mord, grov misshandel, två fall av grov kvinnofridskränkning, olaga hot	Livstids Fängelse	Mord, misshandel & grov kvinnofridskränkning	Livstids Fängelse
17	Mord	Fängelse 18 år	Mord	Fängelse 18 år
18	Mord	Fängelse 10 år	Mord	Fängelse 14 år
19	Mord	Fängelse 18 år	Mord	Fängelse 18 år
20	Mord	Fängelse 15 år	Mord & misshandel	Fängelse 16 år

Fyra av de manliga tilltalade dömdes till livstids fängelse och tre till det högsta tidsbestämda straffet 18 år fängelse. Av de tio domar som överklagades till hovrätten fastställdes tingsrättens dom i fyra fall medan resterande ändrades. Av de sex fall där hovrätten ändrade tingsrättens dom avsåg tre fall ändring till strängare fängelsestraff. Resterande tre ändrades i de andra åtalpunkterna eller i skadeståndsfrågan men påföljden förblev densamma. Ingen av de manliga tilltalade tilldelades lägre straff av hovrätten. Samtliga manliga tilltalade dömdes för mord, en brottsrubricering som inte

ändrades av hovrätterna. Det högsta straffet som tilldelades var livstids fängelse och det lägsta var 14 år fängelse.

Sammantaget dömdes alla män för mord medan motsvarande siffra för de tilltalade kvinnorna var sex av tio. Ingen av kvinnorna dömdes till livstids fängelse medan motsvarande andel för de manliga tilltalade var fyrtio procent.

6.3.3. Oenig domstol

I fyra av de 39 domarna som granskades var domstolen av skiljaktig mening gällande påföljd- och/eller rubriceringsfrågan (Dom 5 s.26; Överklagandet till dom 6 bilaga D; Överklagandet till dom 8 aktbilaga 54; Dom 14 ss.12-13).

6.4. Försvårande och förmildrande omständigheter

6.4.1. Försvårande omständigheter

Försvårande omständighet	Manlig tilltalad	Kvinnlig tilltalad
Den tilltalade har utnyttjat någons skyddslösa ställning	100 %	100 %
Brottet har riktat sig mot en närstående	100 %	100 %
Gärningen har varit särskilt hänsynslös	90 %	50 %
Brottet har skett i brottsoffrets hem	80 %	100 %
Utdraget händelseförlopp	60 %	33 %
Brottet har förövats inför ögonen på offrets barn	40 %	17 %
Dömd för tidigare allvarlig brottslighet eller brott mot brottsoffret	30 %	33 %
Brottet har föregåtts av noggrann planering	0 %	50 %
Den tilltalade har haft som avsikt att brottet skulle få allvarigare följder	0 %	0 %
Brottet har begåtts i syfte att främja annan brottslighet	0 %	17 %
Försvårande omständigheter i snitt per tilltalad	5	5

Tabellen ovan illustrerar samtliga domar där den tilltalade blev dömd för mord. Detta innebär samtliga manliga tilltalade och sex av de tio kvinnliga tilltalade. Tabellen belyser alla de försvårande omständigheter som återfanns i domarna. Sammantaget framkom det mellan fyra till sex omständigheter som ansågs vara försvårande i vardera dom vilket gav

ett snitt på fem försvårande omständigheter per dom för både de manliga och de kvinnliga tilltalade.

Gärningen har föregåtts av ett bråk mellan [T] och [BO] där [BO] rent fysiskt synes ha varit jämbördig med T, och således knappast kan anses ha varit skyddslös.

(Överklagandet till dom 10 s.6).

Samtliga kvinnliga brottsoffer bedömdes som skyddslösa vid brottstillfället då de ansågs vara fysiskt underlägsna jämfört med den tilltalade. Till skillnad från de kvinnliga brottsoffren bedömdes endast sex av de manliga brottsoffren som skyddslösa, varav fem attackerades i sömnen. Det var endast brottsoffren till de sex tilltalade kvinnorna som dömdes för mord som betraktades som skyddslösa.

6.4.2. Förmildrande omständigheter

Förmildrande omständighet	Manlig tilltalad	Kvinnlig tilltalad	Dom#
Föranletts av kränkande beteende	1	1	4 & 19
Nedsatt förmåga att kontrollera sitt beteende	1	1	6 & 15
Hastigt händelseförlopp	1	0	19
Bristande utveckling	0	0	
Föranletts av stark mänsklig medkänsla	0	0	
Totalt antal förmildrande omständigheter:	3	2	

Tabellen ovan illustrerar de förmildrande omständigheter som gick att finna i de domar där den tilltalade blivit dömd för mord. Det fanns fler förmildrande omständigheter hos de manliga tilltalade än hos de kvinnliga tilltalade där två kvinnliga och en manlig tilltalad ansågs haft en förmildrande omständighet var. Två förmildrande omständigheter gick att finna hos den tilltalade mannen i dom 19.

6.5. Jämförelser av domar

Då de olika målen har prövats i domstolen vid tidpunkter då straffbestämmelsen för mord har varierat jämförs domar som prövats vid ungefär samma tidpunkt och under samma lydelse.

6.5.1. Dom 4 (tilltalad kvinna) och 19 (tilltalad man)

Förmildrande omständighet	Dom 4	Dom 19
Föranletts av kränkande beteende	X	X
Hastigt händelseförlopp		X
Försvårande omständighet		
Brottet har riktat sig mot en närstående	X	X
Brottet har skett i brottsoffrets hem	X	X
Den tilltalade har utnyttjat någons skyddslösa ställning	X	X
Gärningen har varit särskilt hänsynslös	X	X
Brottet har förövats inför ögonen på offrets barn	X	
Utdraget händelseförlopp	X	
Påföljd:	Fängelse 16 år	Fängelse 18 år

I både dom 4 där den tilltalade var kvinna och i dom 19 där den tilltalade var man ansåg tingsrätten och hovrätten att de agerat med avsiktsuppsåt. Sammantaget identifierades en förmildrande och sex försvårande omständigheter i dom 4 medan dom 19 ansågs innehålla två förmildrande och fyra försvårande omständigheter. Båda domarna innehöll fyra försvårande omständigheter som de hade gemensamt och som går att utläsa i tabellen ovan.

I dom 4 fann domstolen ytterligare två försvårande omständigheter i och med att händelseförloppet hade varit utdraget och att de gemensamma barnen hade varit hemma vid brottstillfället. Medan den tilltalade i dom 19 tilldelades ett straff på fängelse i 18 år tilldelades den tilltalade i dom 4 ett straff på fängelse i 16 år.

6.5.2. Dom 2 (tilltalad kvinna) och 11 (tilltalad man)

Förmildrande omständighet	Dom 2	Dom 11
Ansågs ej finnas några	X	X
Försvårande omständighet		
Den tilltalade har utnyttjat någons skyddslösa ställning	X	X
Brottet har riktat sig mot en närstående	X	X
Gärningen har varit särskilt hänsynslös	X	X
Brottet har skett i brottsoffrets hem	X	X
Utdraget händelseförlopp		X
Brottet har förövats inför ögonen på offrets barn		X
Brottet har föregåtts av noggrann planering	X	
Brottet har begåtts i syfte att främja annan brottslighet	X	
Påföljd:	Fängelse 18 år	Livstids fängelse

Tingsrätten och hovrätten ansåg att det varken i dom 2 eller 11 framkommit några förmildrande omständigheter men att det däremot förekom ett flertal försvårande som påverkat straffvärdet. I båda domarna identifierades sex försvårande omständigheter och båda tilltalade ansågs ha agerat med avsiktssuppsåt. Påföljden för dom 2 där den tilltalade var kvinna fastställdes av tingsrätten till fängelse i 16 år men skärptes i hovrätten till fängelse i 18 år och den manliga tilltalade i dom 11 tilldelades livstids fängelse i både tingsrätten och hovrätten.

Av de försvårande omständigheter som förekom i dom 2 var fyra av omständigheter sådana att de vid straffbestämmelsen borde lett till att straffvärdet blev så högt att påföljden resulterade i livstids fängelse (*se avsnitt 2.1. BrB 3 kap. 1§ Mord*). Brottet ansågs ha varit särskilt hänsynslös, brottsoffret befann sig i ett skyddslöst tillstånd, brottet var riktat mot en närstående och hade föregåtts av noggrann planering. Dom 11 innehöll endast tre av de ovannämnda försvårande omständigheterna då brottet inte hade föregåtts av noggrann planering.

7. Analys

Att samtliga tilltalade män dömdes för mord medan endast sex av de tilltalade kvinnorna dömdes för mord visar att de tilltalade männen i större utsträckning betraktades som skyldiga gärningspersoner av domstolen. Dessutom tilldelades de manliga tilltalade överlag strängare påföljder än de tilltalade kvinnorna och ansågs i större utsträckning ha agerat med avsiktssuppsåt. Trots detta identifierades i snitt samma antal försvårande omständigheter hos de tilltalade männen och kvinnorna som dömdes för mord. Ett tydligt exempel på detta kom fram vid en närmare jämförelse mellan dom 4 och 19 där den tilltalade kvinnan (Dom 4) tilldelades mildare straff trots att hennes gärning ansågs av domstolen ha innehållit fler försvårande och färre förmildrande omständigheter än den tilltalade mannens (Dom 19).

Detta är något som är problematiskt då ett brotts straffvärde skall spegla hur allvarligt brottet ansetts vara och skall bestämmas genom att granska vad som skett och om det funnits försvårande eller förmildrande omständigheter. Att tilldela män längre straff än kvinnor trots att de försvårande eller förmildrande omständigheterna är jämförbara, eller till och med talar till mannens fördel som i jämförelsen mellan dom 4 och 19, är något som inte borde förekomma och tyder på att det varit något utöver de brottspecifika faktorerna som påverkat att påföljden blivit mildare för den kvinnliga tilltalade.

Som Carol Smart argumenterar så kan det ovanstående bero på att det finns olika diskurser om män och kvinnor som i sin tur påverkar utfallet (Smart 1995 ss.190-191). Enligt Smart blir inte utfallet annorlunda för att domstolen tillämpar praxis på olika sätt för män och kvinnor utan det är att bilden av kvinnor och män skiljer sig åt. Smart anser att kvinnor och män läses genom olika diskurser i rättsväsendet vilket skulle kunna vara en anledning till varför påföljderna för de tilltalade männen och kvinnorna skiljde sig åt. Med tanke på att dom 4 innehöll fler försvårande och färre förmildrande omständigheter än dom 19 men ändå tilldelades kvinnan mildare straff, antyder att synen på kvinnors brottslighet skiljer sig åt från synen på mäns brottslighet. Genom att tilldela lägre straff till en gärning som ansetts mer försvårande sänder det signaler om att brottet inte betraktas som lika allvarligt trots att antalet försvårande omständigheter säger något annat.

En av de försvårande omständigheterna som finns beskriven i Brottsbalken är att brottet har begåtts mot någon som befunnit sig i en skyddslös ställning. I domarna som insamlats ansågs samtliga kvinnliga brottsoffer ha befunnit sig i ett skyddslöst tillstånd vid brottstillfället då de i relation till den tilltalade beskrivits som fysiskt underlägsna. Denna omständighet kan kopplas till de två attribut som Nils Christie tillskriver i sin teori om att ett offer skall betraktas som svag och att gärningspersonen skall i relation till offret vara stor och stark.

Gärningen har föregåtts av ett bråk mellan [T] och [BO] där [BO] rent fysiskt synes ha varit jämbördig med T, och således knappast kan anses ha varit skyddslös.

(Överklagandet till dom 10 s.6).

Enligt de domar som granskades verkade en skyddslös ställning innebära att brottsoffret ansetts vara fysiskt underlägsen den tilltalade eller att den tilltalade ansetts fysiskt överlägsen sitt brottsoffer. Levde inte den tilltalade och brottsoffret upp till det kravet så uppfyllde de inte kravet på den försvårande omständigheten. Därmed uppfyllde de inte heller två av de attribut som Christie tillskriver ett *idealt offer* och en *ideal gärningsman*, då det är i relation till den tilltalade som brottsoffret betraktas som skyddslös. Det var även endast de tilltalade med brottsoffer som betraktades som skyddslösa som dömdes för mord. Sammanlagt ansågs sex av de manliga brottsoffren och alla de kvinnliga brottsoffren ha befunnit sig i en skyddslös ställning vid brottstillfället. De manliga brottsoffer som ansågs vara skyddslösa var alla förutom en vid tillfället inte vid medvetande eftersom de angripits medan de sov.

Resultatet av ovanstående resonemang blir att manliga brottsoffer har svårare att bli bedömda som skyddslösa på grund av att män i allmänhet betraktas vara fysiskt överlägsen kvinnan och därför har svårt att hävda det offerskap de har rätt till, medan kvinnor automatiskt ses som skyddslösa på grund av att de generellt är fysiskt svagare än män. Detta leder även till att endast ett fåtal kvinnliga tilltalade lever upp till det idealet som finns av en gärningsperson, att den skall vara stor och stark jämfört med brottsoffret. Trots detta så ansågs ändå samtliga brottsoffer till de tilltalade som blev dömda för mord ha varit skyddslösa vid brottstillfället och på så sätt har alla de domarna levt upp till de

två attributen som Christies teori bygger på. Men fortfarande så förblev utfallen mellan de tilltalade männen och kvinnorna olika vilket indikerar att könet på den tilltalade spelar in då de annars i enlighet med teorin borde betraktas som gärningspersoner i samma utsträckning.

Trots att samtliga tilltalade som dömdes för mord levde upp till samma attribut av ett idealt offer och en ideal gärningsperson så tilldelades ändå de tilltalade männen strängare fängelsestraff. Christie lyfter fram det faktum att gifta kvinnor som blivit utsatta i sin relation med tiden har kommit att betraktas som mer ideala offer. Att han specifikt lyfter fram endast kvinnor, indikerar att kvinnor i större utsträckning betraktas som offer än män (Christie 2001 s.49). Christie använder även en kvinna som exempel på ett idealt offer i sin teori och en man när han beskriver ett icke-idealiskt offer.

Att det finns en syn att kvinnor i större utsträckning betraktas som offer är något som får stöd av tidigare forskning, som visat att även när en kvinna begår brott placeras hon in i en offerroll oavsett om det är berättigat eller inte då kvinnor i större utsträckning betraktas som "ett offer för omständigheterna" (Diesen 2005 s.214; Kordon & Wetterqvist 2006 s.147). Det anses även finnas en beskyddande attityd inom rättsväsendet på grund av att kvinnor betraktas som sårbara vilket leder till att tilltalade med kvinnliga brottsoffer tenderar att tilldelas strängare straff (Mazzella & Feingold 1994 ss.1319-1336; Diesen 2005 s.226; Franklin & Fearn 2008 s.287).

Ytterligare en omständighet värt att nämna är att tingsrätten valde att själva göra en nödvärnsprövning i dom 1 trots att den tilltalade själv inte hade gjort gällande att hon agerat i nödvärn (Dom 1 s.33). Att domstolen väljer att försöka ta reda på alternativa händelseförlopp kan anses tyda på att domstolen tagit extra hänsyn och tid till att försöka förstå gärningen på ett sätt som inte gick att finna i de domar där den tilltalade var man. Detta indikerar att det skett en särbehandling vilket får anses problematiskt. Ett annat exempel på särbehandling var att alkoholpåverkan vid brottstillfället betraktades annorlunda mellan könen. Att fastställa att den tilltalade kvinnan hade en avsikt att döda sin man ansågs enligt domstolen begränsas på grund av att hon var alkoholpåverkad (Dom 1 s.34) medan den tilltalade mannens alkoholpåverkan inte ansågs påverka

tingsrättens bedömning gällande mannens avsikt överhuvudtaget (Dom 19 s.8). Generellt återfanns det inte samma tendens hos domstolen att hitta förklaringar till brottet som möjligtvis kunde nedtona ansvaret hos de tilltalade i de fall där en man var tilltalad som när en kvinna var tilltalad.

8. Diskussion

8.1. Frågeställning 1: Hur resonerar domstolarna i Sverige vid val av påföljd rörande dödligt våld i nära relationer?

Hur domstolen resonerar vid val av påföljd gällande dödligt våld i nära relationer såg relativt lika ut mellan domarna. Detta på grund av att det finns gemensamma faktorer vid val av påföljd som domstolarna alltid förhåller sig till, men som redogjordes för i olika grad av domstolarna. Processen såg med andra ord likartad ut domarna emellan när det kom till domstolens resonemang angående påföljd, där samtliga domstolar beaktade om det funnits uppsåt samt förmildrande och försvårande omständigheter. Dock skiljde sig domarna åt i hur utförligt dessa olika steg redogjordes för och vad utfallet blev.

Vad som gick att finna i de domar som har studerats var att de tilltalade kvinnorna i urvalet dömdes för mord i mindre utsträckning och ansågs i mindre utsträckning ha agerat med avsiktssuppsåt än de manliga tilltalade. Det gick även att urskilja att domstolen vid resonemang angående påföljdsval tog mer hänsyn och var mer förstående gällande kvinnornas eventuella motiv och avsikter. Domstolen valde till och med i en av domarna att själva pröva om den tilltalade kvinnan haft rätt till nödvärn trots att hon själv inte hävdade det till sitt försvar. I ett annat fall ansåg domstolen att alkoholpåverkan vid brottstillfället inte var något som påverkade eller minskade en manlig tilltalades avsikt med sin handling (Dom 19 s.8) medan det ursäktade en kvinnlig tilltalades uttalanden och begränsade domstolens förmåga att avgöra om hon haft en avsikt att döda sin man eller inte (Dom 1 s.34).

Domstolen ansågs vara mer förstående gällande tilltalade kvinnor generellt men när det kom till försvårande och förmildrande omständigheter hos de tilltalade som dömdes för mord skiljde sig dock inte bemötandet åt mellan könen. I snitt identifierades det lika många försvårande omständigheter mellan de manliga och kvinnliga tilltalade som

dömdes för mord. Angående förmildrande omständigheter så identifierade domstolen fler förmildrande omständigheter hos de tilltalade männen som dömdes för mord än de tilltalade kvinnorna. Trots detta gick det, vid närmare jämförelser mellan domar, att finna att kvinnliga tilltalade tilldelades kortare fängelsestraff trots att deras gärningar innefattade fler försvårande omständigheter. Straffvärdet som domstolarna resonerat sig fram till verkar därför inte spegla de försvårande omständigheter som identifierades på samma sätt hos de tilltalade kvinnorna som hos de tilltalade männen.

8.2. Frågeställning 2: På vilka sätt går det att påvisa ett mönster att den tilltalades kön har påverkat utfallet?

Även om det gick att finna tendenser att tingsrätten överlag var mer förstående mot de tilltalade kvinnorna än männen så bedömdes de tilltalade som dömdes för mord ha ungefär samma mängd försvårande omständigheter oavsett kön. Det som skiljde sig åt mellan de domar där de tilltalade dömdes för mord var alltså inte det faktum att man ansåg männens gärningar som mer försvårande än kvinnornas eller tvärtom, utan att påföljderna skiljde sig betydligt trots detta.

Vid de närmare jämförelserna som gjordes mellan domarna 4 & 19 och 2 & 11 som prövats under samma lydelse i lagen gick det att se att de tilltalade männen tilldelades längre fängelsestraff trots att de antingen hade samma antal eller till och med mindre antal försvårande omständigheter än de tilltalade kvinnorna. I dom 2 och 11 ansågs de tilltalade inneha samma antal försvårande omständigheter men den tilltalade kvinnan hade fler omständigheter som vid lydelsen ansågs vara grund för att tilldela livstids fängelse. Trots detta var det den tilltalade mannen som tilldelades livstids fängelse. I dom 4 ansågs den kvinnliga tilltalade ha fler försvårande och färre förmildrande omständigheter än den manliga tilltalade i dom 19, men trots det tilldelades den tilltalade mannen strängare straff än den tilltalade kvinnan.

Att dra några säkra slutsatser baserat på 20 domar huruvida det förekommer könsdiskriminering inom domstolsväsendet är något som anses problematiskt baserat på det begränsade antalet domar. Men det gick att urskilja att domstolarna tenderade att behandla de kvinnliga tilltalade lindrigare överlag. Även om det identifierades liknande

antal försvårande och förmildrande omständigheter hos de tilltalade männen och kvinnorna så tilldelades fortfarande de tilltalade männen längre straff. Detta indikerar att något utanför de brottspecifika faktorerna och de försvårande och förmildrande omständigheterna som finns beskrivna i brottsbalken som påverkar straffvärdet har kommit till uttryck vid val av påföljd, där de tilltalade kvinnorna positivt särbehandlas.

Genom att tilldela de tilltalade kvinnorna kortare fängelsestraff trots att deras brott ansetts innehålla samma antal eller fler försvårande omständigheter förmedlas en bild av att kvinnors brottslighet inte anses lika allvarlig som männens. Detta leder till att domstolen förstärker och reproducerar bilden av att brottsliga handlingar genomförda av en kvinna inte anses lika allvarliga och att detta synsätt blir normaliserat och på så sätt kommer denna särbehandling att fortsätta ske. Detta är ett stort problem och äventyrar rättssäkerheten i samhället och är något som i min mening behöver studeras ytterligare.

Som Diesen nämner så är rättskipningen en komplex verksamhet där en abstrakt lag skall tillämpas på verkliga händelser som skiljer sig betydligt från varandra (Diesen 2005 s.183). För att en lag skall vara applicerbar på flertal brott som skiljer sig från varandra så måste det finnas utrymme i lagen för tolkning vilket Diesen menar leder till att det finns stort utrymme för värderingar att få oönskade genomslag. Detta framkom i de studerade domarna då domstolen i fyra av domarna var av skiljaktig mening gällande lämplig påföljd och/eller brottsrubricering, trots att de tagit del av exakt samma bevismaterial och underlag. Objektivitet och likabehandling är kanske som Diesen anser ett ouppnåeligt ideal då alla människor besitter värderingar och förutfattade meningar som inte går att undkomma och så länge de värderingar som finns om att en kvinna i större utsträckning är offer lever kvar så kommer denna särbehandling att fortsätta.

8.3. Slutsats

Domstolarna resonerar olika vid val av påföljd, men processen ser likadan ut då de förhåller sig till specifika faktorer som skall bedömas i samtliga domar, nämligen uppsåt och försvårande och förmildrande omständigheter. I de domar som granskats dömdes de tilltalade kvinnorna i mindre utsträckning för mord än de tilltalade männen samtidigt som de tilltalade männen tilldelades strängare påföljder än de tilltalade kvinnorna. Till och med när de tilltalade männens gärningar innehöll färre försvårande omständigheter

än en dom med en kvinnlig tilltalad fick männen längre fängelsestraff. Dessutom ansågs de tilltalade männen i större utsträckning ha agerat med avsiktsuppsåt än de tilltalade kvinnorna.

Sammantaget bedömdes de kvinnliga tilltalade lindrigare, både när det handlade om bemötandet och val av påföljd. Att påvisa att könet har en generell påverkan vid bestämmandet av påföljd är svårt baserat på det begränsade antalet domar som analyserats. Dock gick det att urskilja ett mönster i de analyserade domarna, nämligen att kvinnliga tilltalade överlag särbehandlades av domstolen och bedömdes lindrigare vid tilldelning av straff än de manliga tilltalade, även när deras brott anses ha fler försvårande omständigheter. Detta indikerar att rätten är könsinfluerad och att den tilltalades kön påverkar utfallet.

8.4. Reflektioner kring arbetet

Att varje brott är unikt och att domstolen alltid dömer utefter det enskilda fallet bidrar till att det är svårt att studera och jämföra olika rättsfall i och med att något alltid kommer att skilja fallen åt. Detta var en av anledningarna till varför faktorer som uppsåt, förmildrande och försvårande omständigheter studerades, då det är faktorer som domstolen alltid förhåller sig till och resonerar kring vid val av påföljd och som därmed kan jämföras domarna emellan.

Som tidigare nämnts skiljer sig domarnas utformning betydligt åt och en del av domarna var väldigt kortfattade i sin natur vilket gjorde dem svåra att granska och studera. I likhet med det Moa Bladini (2013 s.376) argumenterar för i sin avhandling så blir det problematiskt när domarna inte innehar fullständiga redogörelser för allt som framkom och all bevisning som lagts fram under huvudförhandlingen, då man som en yttre observatör inte får ta del av samma underlag som domstolen baserat sitt beslut på. Detta gör det svårt att steg för steg kunna betrakta hur domstolen resonerat vid val av påföljd. Dessutom redogörs inte straffmätningen vilket ytterligare är problematiskt då det är en avgörande del i processen av att bestämma påföljd.

Granskningen försvårades ytterligare av att de domar som studerats blivit prövade mellan 2006 och 2019, ett tidsspänn under vilken straffbestämmelsen för mord har

reviderats och haft tre olika lydelse. På grund av det har hänsyn tagits till att studera domarna utefter vilken lydelse som gällde vid tillfället och att de domar som jämförts har inträffat under samma period för att göra de jämförbara. Det faktum att det endast gick att finna tio domar där en kvinna stod som tilltalad för dödligt våld mot sin manliga partner gör att urvalet av domar blev begränsat och därmed svårt att dra några generella slutsatser ifrån resultatet. Trots detta är det mycket viktigt att studera domstolens verksamhet då de utgör och innehar en stor makt i samhället och då detta arbete pekar på att det faktiskt förekommer särbehandling mellan tilltalade kvinnor och män.

Att majoriteten av domarna använder begreppet gärningsman för att beskriva den som är skyldig till brottet anses även som problematiskt då begreppet inte är könsneutralt och tenderar att främst förknippas med det manliga könet. Även om män begår majoriteten av alla brott som sker i Sverige så bör ändå ett könsneutralt begrepp användas för den som begått ett brott (Brottsförebyggande rådet 2012 s.54). Genom att begreppet gärningsman fortsätter att användas inom rättsväsendet kan det leda till att en missvisande bild skapas och upprätthålls, att endast män begår brott. Även om ett könsneutralt språk inte leder till att samhället blir jämställt, då det enligt Diesen krävs förändringar utanför juridiken för att samhället skall bli jämställt, så är det ändå en början. Diesen anser att lagen och rättstillämpningen inte kommer att vara jämställd förrän resten av samhället är det och det kanske är där vi behöver börja då detta arbete tyder på att det inte är jämställt inom rättsväsendet i dagsläget.

8.5. Framtida forskning

Även om det bedrivits en hel del forskning som studerat könets påverkan och betydelse för den tilltalade vid val av påföljd, är majoriteten av forskningen bedriven i USA och därmed baserad på det amerikanska rättssystem. Mer forskning behöver genomföras i Sverige på det svenska rättssystemet och dess förmåga att upprätthålla objektivitet och likabehandling överlag, inte endast gällande kön som är en av många diskrimineringsgrunder. Kvinnor begår betydligt mindre antal brott än vad män gör, men det är inte en anledning till varför kvinnor och män skall behandlas olika av rättsväsendet. Att forskning och detta arbete visat att det förekommer särbehandling är något som måste tas på allvar då det hotar rättssäkerheten i vårt samhälle och går emot de principer som Sverige grundar sig på, att alla skall vara lika inför lagen.

Referenslista

Böcker och avhandlingar

Asp, P. & Ulväng, M. (2014). *Straffrätt: en kortfattad översikt*. Uppsala: Iustus Förlag AB.

Boréus, K. & Bergström, G. (2012). Innehållsanalys. Bergström, G. & Boréus, K. (red). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur. ss.49-90.

Bladini, M. (2013). *I objektivitetens sken: en kritisk granskning av objektivitetsideal, objektivitetsanspråk och legitimeringsstrategier i diskurser om dömande brottmål*. Diss. Lund: Lunds universitet.

Borgeke, M. & Heidenborg, M. (2016). *Att bestämma påföljd för brott*. uppl. 3. Stockholm: Wolters Kluwer AB.

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. uppl. 2. Stockholm: Liber AB.

Christie, N. (2001). Det idealiska offret. Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur. ss.46-60.

Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. uppl. 3. Lund: Studentlitteratur.

Diesen, C. (2005). Processrättsligt perspektiv: om positiv och negativ särbehandling i straffprocessen. Diesen, C., Lernestedt, C., Lindholm, T. & Pettersson, T. (red.). *Likhet inför lagen*. Falun: Natur och Kultur. ss.183-390.

Jansson, J. (2018). Differences in prison sentencing between the genders and immigration background in Sweden: discrepancies and possible explanations. Jansson, J. (red). *We are (not) anonymous: essays on anonymity, discrimination and online hate*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet. Ss.149-176.

Kordon, S. & Wetterqvist, A. (2006). *Gärningsmannen är en kvinna: en bok om kvinnlig brottslighet*. Falun: Bokförlaget DN.

Lindstedt, I. (2019). *Forskningens hantverk*. uppl. 2. Lund: Studentlitteratur.

Newburn, T. (2013). *Criminology*. 2. uppl. New York: Routledge. Smart, C. (1995). *Law, crime and sexuality: essays in feminism*. London: SAGE Publications.

Vetenskapliga artiklar

Ahola, A., Hellström, Å. & Christianson, S. (2009). Justice needs a blindfold: effects of gender and attractiveness on prison sentences and attributions of personal characteristics in a judicial process. *Psychiatry, Psychology and Law*, 16, ss.S90-S100. DOI: 10.1080/13218710802242011

Ahola, A., Hellström, Å. & Christianson, S. (2010). Is justice really blind? Effects of crime descriptions, defendant gender and appearance, and legal practitioner gender on sentences and defendant evaluations in a mock trial. *Psychiatry, Psychology and Law*, 17(2), ss.304-324. DOI: 10.1080/13218710903566896

Bontrager, S., Barrick, K. & Stupi, E. (2013). Gender and sentencing: a meta-analysis of contemporary research. *Journal of Gender, Race & Justice*, 16(2), ss.349-372.

Franklin, C. & Fearn, N. (2008). Gender, race and formal court decision-making outcomes: chivalry/paternalism, conflict theory or gender conflict? *Journal of Criminal Justice*, 36, ss.279-290. DOI:10.1016/j.jcrimjus.2008.04.009.

Mazzella, R. & Feingold, A. (1994). The effects of physical attractiveness, race, socioeconomic status, and gender of defendants and victims on judgments of mock jurors: a meta-analysis. *Journal of Applied Social Psychology*, 24(15), ss.1315-1344.

Urinboyev, R., Wickenberg, P. & Leo, U. (2016). Child rights, classroom and school management: a systematic literature review. *International Journal of Children's Rights*, 24(3), ss. 499-521. DOI:10.1163/15718182-02403002

Rodriguez, S., Curry, T. & Lee, G. (2006). Gender differences in criminal sentencing: do effects vary across violent, property, and drug offenses? *Social Science Quarterly*, 87(2), ss. 318-339. DOI: 10,1111/j.1540-6237.2006.00383.x

Starr, S. (2014). Estimating gender disparities in federal criminal cases. *American Law and Economics Review*, ss.127-159. DOI:10.1093/aler/ahu010.

Steffensmeier, D., Painter-Davis, N. & Ulmer, J. (2017). Intersectionality of race, gender, and age on criminal punishment. *Sociological Perspectives*, 60(4), ss.810-833. DOI10.1177/0731121416679371.

Yourstone, J., Lindholm, T., Grann, M. & Svenson, O. (2008). Evidence of gender bias in legal insanity evaluations: a case vignette study of clinicians, judges and students. *Nord J Psychiatry*, 62(4), ss.273-278. DOI:10.1080/08039480801963135.

Statistik

Brottsförebyggande rådet. (2012). *Brottsutvecklingen i Sverige 2008-2011*. (Rapport 2012:13). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet. (2017). *Enhetligt dömande i tingsrätter: en statistisk analys av andelen fängelsedomar*. (Kortanalys 3/2017). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet. (2019a). *Dödligt våld i Sverige 1990-2017: omfattning, utveckling och karaktär*. (Rapport 2019:6). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet. (2019b). *Kriminalstatistik 2018: konstaterade fall av dödligt våld: en granskning av anmält dödligt våld 2018*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Publikationer på webben

Jämställdhetsmyndigheten. (u.å.). *Sveriges jämställdhetspolitik*.
<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/om-jamstalldhet/sveriges-jamstalldhetspolitik> (Hämtad 2020-04-25)

Sveriges domstolar. (2019). *Vem är vem i en brottmålsrättegång*.
<https://www.domstol.se/amnen/brott-och-straфф/sa-gar-en-rattegang-till/vem-ar-vem-i-en-brottmalsrattegang/> (Hämtad: 2020-04-27)

Tidningsartiklar

Bråstedt, M. (2018). GW om Svarta änkan: har fått kvinnorabatt. Expressen.
<https://www.expressen.se/nyheter/gw-om-svarta-ankan-har-fatt-kvinnorabatt/>
(Hämtad: 2020-04-10).

Johansson, P. (2018). *Domstolsenkäten: Kvinnor särbehandlas nästan alltid positivt*.
<https://www.dagensjuridik.se/legally-yours-artikel/domstolsenkaten-kvinnor-sarbehandlas-nastan-alltid-positivt/> (Hämtad: 2020-04-15).

Offentliga publikationer

Brottsoffermyndigheten. (u.å.). *Deklaration om grundläggande rättsprinciper för offer för brott och maktmissbruk*. Översättning av (A/RES/40/34) Förenta Nationerna Generalförsamling 1985.

Justitiedepartementet. (2009). *Straffet för mord m.m.* (Regeringens proposition 2008/09:118). Stockholm: Regeringskansliet.

Justitiedepartementet. (2014). *Skärpt straff för mord*. (Regeringens proposition 2013/14:194). Stockholm: Regeringskansliet.

du Rées, H. (2006). Åklagares och advokaters syn på likabehandling i domstolen. Sarnecki, J. (red.). *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. (SOU 2006:30). Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm: Arbetsdepartementet.

Åklagarmyndigheten. (2007). *Domstolarnas påföljdspraxis vid vissa våldsbrott*. Stockholm: Åklagarmyndigheten.

Lagar

SFS 1962:700. Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2008:567. Diskrimineringslagen. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

SFS 1974:152. Regeringsformen. Stockholm: Justitiedepartementet.

Domar som utgjort empirin

Dom #	Tingsrättsdomar:	Hovrättsdomar:
1	B 1431-09	B 2046-09
2	B 1268-18	B 6615-19
3	B 3518-11	B 5039-11
4	B 517-16	
5	B 10962-17	B 1349-18
6	B 1696-12	B 1137-12
7	B 9577-15	B 5115-15
8	B 1320-07	B 4101-07
9	B 1687-07	B 1749-08
10	B 4113-05	B 748-06

11	B 6519-14	B 318-15
12	B 2222-05	B 1224-06
13	B 796-18	B 746-19
14	B 1071-17	B 292-18
15	B 3745-16	B 1276-17
16	B 2792-18	B 944-19
17	B 1972-13	B 2259-13
18	B 315-10	B 749-10
19	B 1666-15	B 9875-15
20	B 4882-16	B 3203-16

Bilagor

Inkluderings- och exkluderingskrav

Inkluderingskrav	Exkluderingskrav
Den tilltalade och brottsoffret skall ha befunnit sig i en relation vid brottstillfället	Tilltalade och brottsoffer som ej befunnit sig i en relation vid brottstillfället exkluderas, samt domar där relationen mellan den tilltalade och brottsoffret ej uppges
Kön på den tilltalade och brottsoffret måste framgå i domen	Domar där kön på den tilltalade och brottsoffret inte framgår exkluderas
Brottet skall vara begånget från och med 2000 och framåt	Brott begångna innan 2000 exkluderas
Domar med rubriceringen mord inkluderas	Domar med rubriceringarna dråp, försök till mord och vållande till annans död exkluderas
Brottet skall vara begånget i Sverige	Brott begångna utanför Sverige exkluderas

Kodningsschema

Dom #	Målnummer	Kön (T)	Kön (BO)	Instans	Datum för dom	Relation mellan T & BO	Åtalspunkt(er)
1	B 1431-09	Kvinna	Man	Växjö Tingsrätt	2009-07-02	Gifta	Mord
2	B 1268-18	Kvinna	Man	Norrälje Tingsrätt	2019-06-03	Sambos	Mord, grov stöld & två fall av stöld
3	B 3518-11	Kvinna	Man	Värmlands Tingsrätt	2011-11-29	Gifta	Mord
4	B 517-16	Kvinna	Man	Lunds Tingsrätt	2016-12-30	Gifta	Mord & Grov mordbrand
5	B 10962-17	Kvinna	Man	Södertörns Tingsrätt	2018-01-09	Parrelation	Mord & Grovt vållande till annans död
6	B 1696-12	Kvinna	Man	Gävle Tingsrätt	2012-10-31	Sambos	Mord
7	B 9577-15	Kvinna	Man	Göteborgs Tingsrätt	2015-11-06	Parrelation	Mord
8	B 1320-07	Kvinna	Man	Älvsjö Tingsrätt	2007-10-23	Parrelation	Mord alternativt grov misshandel & grovt vållande till annans död
9	B 1687-07	Kvinna	Man	Vänersborgs Tingsrätt	2008-02-21	Gifta	Mord, olaga hot & hemfridsbrott
10	B 4113-05	Kvinna	Man	Örebro Tingsrätt	2006-03-08	Sambos	Mord
11	B 6519-14	Man	Kvinna	Solna Tingsrätt	2014-12-19	Sambos	Mord
12	B 2222-05	Man	Kvinna	Falu Tingsrätt	2006-01-23	Parrelation	Mord
13	B 796-18	Man	Kvinna	Kristianstads Tingsrätt	2019-02-13	Sambos	Mord
14	B 1071-17	Man	Kvinna	Hudiksvalls Tingsrätt	2018-02-15	Parrelation	Mord, misshandel, olaga tvång, ofredande och tre fall av olaga hot
15	B 3745-16	Man	Kvinna	Jönköpings Tingsrätt	2017-04-25	Gifta	Mord, två fall av grov fridskränkning,
16	B 2792-18	Man	Kvinna	Hudiksvalls Tingsrätt	2019-06-28	Parrelation	Mord alternativt synnerligen grov misshandel och grovt vållande till annans död, grov kvinnofridskränkning, grov misshandel, olaga hot, ofredande, övergrepp i rättsak & hot mot tjänsteman
17	B 1972-13	Man	Kvinna	Lunds Tingsrätt	2013-08-06	Sambos	Mord
18	B 315-10	Man	Kvinna	Lycksele Tingsrätt	2010-09-13	Sambos	Mord
19	B 1666-15	Man	Kvinna	Eskilstuna Tingsrätt	2015-10-23	Sambos	Mord
20	B 4882-16	Man	Kvinna	Malmö Tingsrätt	2016-12-21	Gifta	Mord & misshandel

Dom #	Brottsrubricering	Påföljd	Överklagat	Instans	Målnummer	Datum för dom	Utfall
1	Mord	Fängelse 10 år	X	Göta Hovrätt	B 2046-09	2009-10-02	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
2	Mord, grov stöld & stöld	Fängelse 16 år	X	Svea Hovrätt	B 6615-19	2019-08-23	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
3	Mord	Fängelse 16 år	X	Hovrätten för Västra Sverige	B 5039-11	2012-02-01	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
4	Mord	Fängelse 16 år					
5	Frikänns från samtliga åtalpunkter	Frikänd	X	Svea Hovrätt	B 1349-18	2019-03-26	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
6	Mord	Fängelse 15 år	X	Hovrätten för Nedre Norrland	B 1137-12	2013-01-07	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
7	Frikänns från samtliga åtalpunkter	Frikänd	X	Hovrätten för Västra Sverige	B 5115-15	2016-03-17	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
8	Mord	Fängelse 10 år	X	Hovrätten för Västra Sverige	B 4101-07	2008-03-20	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
9	Mord, olaga hot & hemfridsbrott	Fängelse 10 år	X	Hovrätten för Västra Sverige	B 1749-08	2008-04-25	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
10	Mord	Fängelse 10 år	X	Göta Hovrätt	B 748-06	2006-05-12	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
11	Mord	Livstids fängelse	X	Svea Hovrätt	B 318-15	2015-02-26	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
12	Mord	Livstids fängelse		Svea Hovrätt	B 1224-06	2006-03-22	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
13	Mord	Fängelse 15 år 10 månader	X	Hovrätten över Skåne och Blekinge	B 746-19	2019-04-29	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
14	Mord, sju fall av misshandel, olaga tvång och åtta fall av olaga hot	Livstids fängelse	X	Hovrätten för Nedre Norrland	B 292-18	2018-05-17	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
15	Mord & sex fall av misshandel	Fängelse 18 år	X	Göta Hovrätt	B 1276-17	2017-06-26	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
16	Mord, grov misshandel, två fall av grov kvinnofridskränkning, olaga hot & hot mot tjänsteman	Livstids fängelse	X	Hovrätten för Nedre Norrland	B 944-19	2019-09-18	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
17	Mord	Fängelse 18 år	X	Hovrätten över Skåne och Blekinge	B 2259-13	2013-10-30	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
18	Mord	Fängelse 10 år	X	Hovrätten för Övre Norrland	B 749-10	2010-11-23	Hovrätten ändrar tingsrättens dom
19	Mord	Fängelse 18 år	X	Svea Hovrätt	B 9875-15	2015-12-18	Hovrätten fastställer tingsrättens dom
20	Mord	Fängelse 15 år	X	Hovrätten över Skåne och Blekinge	B 3203-16	2017-03-24	Hovrätten ändrar tingsrättens dom

Dom #	Brottsrubricering	Påföljd	Uppsåt	Förmildrande omständighet	Skyddslös ställning	Brott mot närstående	Särskilt hänsynslös	Utförts i offentligt hem	Utdraget händelseförlopp	Förövats inför barnen
1			Likgiltighetsuppsåt		X	X		X		
2	Mord, grov stöld & tre fall av stöld	Fängelse 18 år	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X		
3	Mord	Fängelse 14 år	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X		
4			Avsiktsuppsåt	Gärningen föranletts av kränkande beteende	X	X	X	X	X	X
5	Grovt vållande till annans död	Fängelse två år och sex månader	Oaktsamhet							
6	Mord	Fängelse 14 år	Avsiktsuppsåt	Nedsatt förmåga att kontrollera sitt beteende	X	X		X	X	
7			Nödvarn	Nödvarnsexcess						
8	Grov misshandel & vållande till annans död	Fängelse fyra år	Nej							
9			Likgiltighetsuppsåt		X	X		X		
10	Dråp	Fängelse åtta år	Likgiltighetsuppsåt							
11	Mord	Livstids fängelse	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X	X	X
12			Avsiktsuppsåt		X	X	X	X	X	
13	Mord	Fängelse 16 år	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X	X	
14	Mord, sex fall av misshandel, olaga tvång och tre fall av olaga hot	Livstids fängelse	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X		
15			Avsiktsuppsåt	Bristande förmåga att kontrollera sitt handlande	X	X	X	X		X
16	Mord, misshandel & grov kvinnofridskränkning	Livstids fängelse	Likgiltighetsuppsåt		X	X	X	X	X	X
17			Avsiktsuppsåt		X	X	X	X	X	
18	Mord	Fängelse 14 år	Avsiktsuppsåt		X	X	X	X		
19			Avsiktsuppsåt	Gärningen föranletts av kränkande beteende & hastigt förlopp	X	X	X	X		
20	Mord & misshandel	Fängelse 16 år	Avsiktsuppsåt		X	X	X		X	X

Dom #	Dömd för allvarligt brott/brott mot offret	Föregåtts av noggrann planering	Främjat annan brottslighet	Nöd, Nödvärn eller Nödvärnsexcess
1	X			Nej
2		X	X	Nej
3		X		Nej
4				Nej
5				Nej
6		X		Hävdad men bedöms som ej trovärdig
7				Nödvärnsexcess
8				Nej
9	X			Nej
10				Hävdad men bedöms som ej trovärdig & obefogad
11				Nej
12	X			Nej
13				Hävdad, men bedöms som obefogat
14				Hävdad, men bedöms som obefogat
15				Nej
16				Nej
17	X			Nej
18	X			Hävdad, men bedöms som ej trovärdigt
19				Nej
20				Nej